

การพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดระยองสู่ความเข้มแข็ง
Strengthening Development of Farm Women Groups in Rayong Provinceอมรรัตน์ ลิ้มปัสุคนธ์ (Amornrut Limsukhon)¹ สุนันท์ สีสังข์ (Sunan Seesang)²วศินา จันทรศิริ (Vasina Jantarasiri)³**บทคัดย่อ**

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดระยอง 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดระยองในการดำเนินกิจกรรม 3) การเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดระยอง 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดระยอง ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดระยองที่ขึ้นทะเบียนไว้กับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2556 จำนวน 191 กลุ่ม จำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 3,765 คน ทำการหากลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจากสูตรของ Taro Yamane ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 66 กลุ่ม โดยวิธีสุ่มแบบง่าย จากประชากรกลุ่มของแต่ละอำเภอ ซึ่งแบ่งตามสัดส่วนของประชากรทั้งหมด ประกอบด้วยกลุ่มดี กลุ่มปานกลาง และกลุ่มปรับปรุง ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ประธาน กรรมการ และสมาชิกกลุ่ม รวมทั้งสิ้น 198 คน สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance – ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1) สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีอายุเฉลี่ย 57.35 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบระดับประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.94 คน การเป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ระยะเวลาการเป็นสมาชิกเฉลี่ย 15.29 ปี แรงงานในครัวเรือนมีค่าเฉลี่ย 5.29 คน ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร พบว่า กลุ่มระดับดีและกลุ่มระดับปานกลางเข้าใจวัตถุประสงค์อยู่ในระดับมาก กลุ่มในระดับปรับปรุงเข้าใจวัตถุประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิก พบว่า กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับดี มีส่วนร่วมการดำเนินงานของสมาชิกในระดับมาก ส่วนกลุ่มปานกลางและกลุ่มระดับปรับปรุงจะอยู่ในระดับปานกลาง 3) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร พบว่า กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกลุ่มระดับดี จะมีการดำเนินงานต่อเนื่อง ทั้งในด้านการให้ผลตอบแทนแก่สมาชิกกลุ่ม ดำเนินการวางแผนการตลาดจำหน่าย การติดตามผล ตลอดจนมีการวางแผนการผลิต มีการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่อง ส่วนกลุ่มระดับปานกลางและกลุ่มระดับปรับปรุง จะดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง และไม่ค่อยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน 4) ปัญหาในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดระยอง คือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรขาดความรู้ในการพัฒนาศักยภาพ เช่น กระบวนการผลิต การพัฒนาสถานที่ผลิต และมีข้อเสนอแนะคือ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ การพัฒนากระบวนการผลิต เพื่อพัฒนาศักยภาพกลุ่มให้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ : ความเข้มแข็ง ในการดำเนินงาน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จังหวัดระยอง

1 นักศึกษาลัทธิเกษตรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

amorn_lmpa5@hotmail.com

2 รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sseesunan@hotmail.com

3 รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช heascvas@hotmail.com

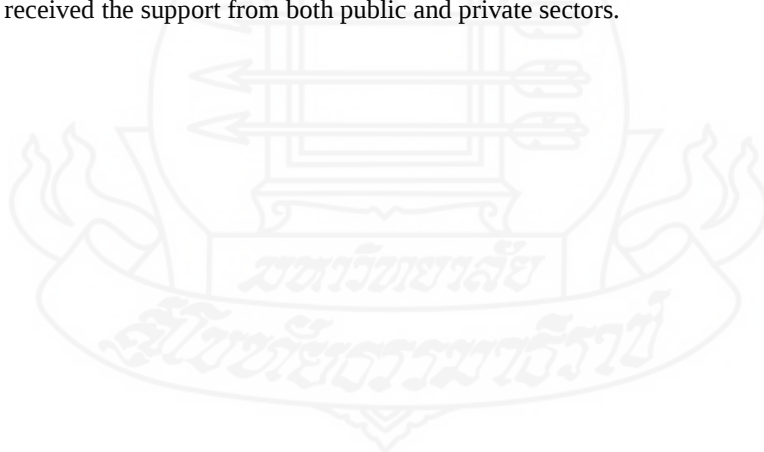

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The objectives of this study were 1) to study fundamental economic and social state of members of farm woman groups in Rayong Province; 2) to study the participation of the members of farm woman groups in operating activities; 3) to study factors relating to their strengthening in the operation of farm woman groups; and 4) to study their problems and suggestions on the operation of farm woman groups. The population in this study was 3,765 members of 196 farm woman groups in Rayong Province who were registered with Agricultural Extension Department as members of farm Woman groups in Rayong Province. The sample size was determined by using Taro Yamane formula. The samples were selected by using a simple random sampling methodology. The data were collected by interviewing the studied members using an interview form. The statistical methodology used to analyze the data were frequency, mean, minimum value, maximum value, and standard deviation and Analysis of Variance – ANOVA . The findings of this study were as follows: 1) the average age of the studied members was 57.35 years. Most of them were educated at primary level. The average number of their household members was 3.94 persons. They were a member of other farmer groups too, mostly a member of a developing group or a community enterprise group. The average period of their being a member of a farm woman group was 15.29 years. The average number of their household labor was 5.29 persons. It was found that high-grade and medium-grade farm woman groups understood the objectives of their group at high level, while enhancing-grade farm woman group understood the objectives of their group at medium level. 2) It was found that high-grade farm woman groups participated in the operation of their members at high level, while medium-grade and enhancing-grade farm woman groups participated in the operation of their members at medium level. And 3) considering factors relating to their strengthening in the operation of farm woman groups, it was found that high-grade farm woman groups had the operation of their groups continuously, either in the aspect of giving profits to their members, marketing planning/distributing, or following up, including production planning, and receiving the support from both public and private sectors continuously, while medium-grade and enhancing-grade farm woman groups had the operation of their groups discontinuously and they rarely received the support from both public and private sectors.

Keywords: Group strengthening, Farm woman group, Rayong Province

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

การพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรให้มีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพการเกษตร เกษตร เกษตร ตลอดจนส่งเสริมด้านสภาพแวดล้อมและอนามัยในครัวเรือน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัว เกษตรกรและสิ่งแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น ในการดำเนินงาน พัฒนาด้วยวิธีการส่งเสริมการรวมตัวเป็นกลุ่มนั้น หากกลุ่ม มีความเข้มแข็ง มีการดำเนินกิจกรรมกลุ่มอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน ก็สามารถเกิดพลังในการขับเคลื่อนให้กลุ่มและสมาชิก กลุ่มสามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ที่มั่นคง สร้างผลประโยชน์ร่วมกัน และสามารถขยายในรูปแบบการสร้าง เครือข่ายสู่ชุมชนอื่นได้อีกด้วย

สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง ให้ความสำคัญกับการพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ควบคู่กับการพัฒนา งานส่งเสริมการเกษตร โดยสนับสนุน โครงการหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการในกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร เน้นการให้ความรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับวิธีการผลิต การพัฒนาความสามารถในการแปรรูป ผลผลิตเกษตรให้มีคุณภาพและเกิดผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และสร้างรายได้ ให้แก่สมาชิกกลุ่ม จังหวัดระยองมีจำนวนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทั้งหมด 191 กลุ่ม มีสมาชิก 3,765 คน (สำนักงาน เกษตรจังหวัดระยอง 2556:1)

การดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดระยอง บางกลุ่มยังไม่ประสบความสำเร็จ และขาด ความเข้มแข็ง เพราะกิจกรรมของกลุ่มยังไม่ตอบสนองกับความต้องการของสมาชิก การดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง บางกลุ่มมีการยกเลิกกิจการไป จากสาเหตุดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยว่าจะทำอย่างไร จึงจะพัฒนา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดระยอง สู่ความเข้มแข็ง เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่ม แม่บ้านเกษตรกรให้ประสบผลสำเร็จ มีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ จนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนใน อนาคตต่อไป

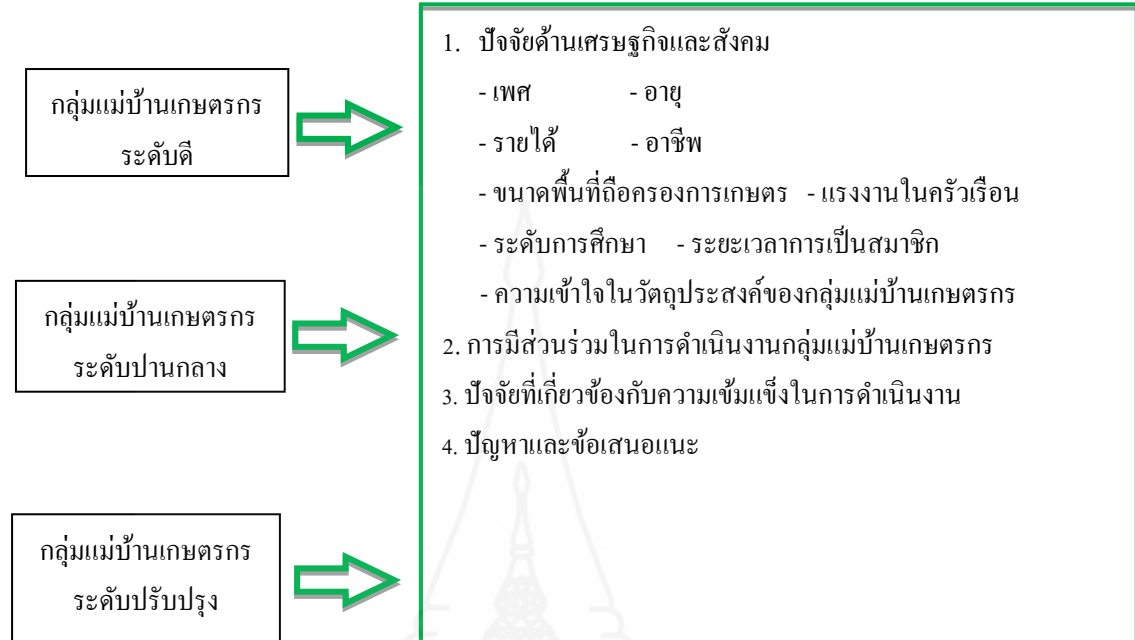
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดระยอง ในการดำเนิน กิจกรรม
3. เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกรจังหวัดระยอง
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดระยอง

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5
The 5th STOU Graduate Research Conference

กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดระยองที่ขึ้นทะเบียนไว้กับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2556 จำนวน 191 กลุ่ม จำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 3,765 คน ทำการหากลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจากสูตรของ Taro Yamane ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 66 กลุ่ม โดยวิธีสุ่มแบบง่าย จากประชากรกลุ่มของแต่ละอำเภอ ซึ่งแบ่งตามสัดส่วนของประชากรทั้งหมด ประกอบด้วยกลุ่มดี กลุ่มปานกลาง และกลุ่มปรับปรุง ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ประธาน กรรมการ และสมาชิกกลุ่ม รวมทั้งสิ้น 198 คน สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance – ANOVA)

ผลการวิจัย

1. สภาพสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

ตอนที่ 1 สภาพสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

1.1 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับดี จากการศึกษาค้นคว้ามีอายุเฉลี่ย 57.35 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบระดับประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีค่าเฉลี่ยสมาชิกในครัวเรือน 3.94 คน การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ส่วนใหญ่ เป็นสมาชิก เป็น อ.สม. การเป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ ส่วนใหญ่เป็นสมาชิก เป็นสมาชิกกลุ่มสตรีพัฒนา

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ระยะเวลาการเป็นสมาชิกมีค่าเฉลี่ย 15.29 ปี แรงงานในครัวเรือน มีค่าเฉลี่ยแรงงานในครัวเรือน 15.29 คน ค่าเฉลี่ยขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตร 20.50 ไร่ ผลตอบแทนที่ได้รับจากการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร คือเงินปันผลและค่าแรงจากกิจกรรม มีรายได้ในภาคเกษตรเฉลี่ย 226,818.18 บาทต่อปี มีรายได้นอก ภาคเกษตรเฉลี่ย 199,090.91 บาทต่อปี

1.2 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับปานกลาง จากการศึกษาพบว่า มีอายุเฉลี่ย 56.21 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ จบระดับประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีค่าเฉลี่ยสมาชิกในครัวเรือน 4.74 คน การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ส่วนใหญ่ ไม่ได้เป็นสมาชิก การเป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสมาชิกกลุ่มสตรีพัฒนา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีค่าเฉลี่ย 20.38 ปี แรงงานในครัวเรือนมีค่าเฉลี่ย 2.09 คน มีค่าเฉลี่ยขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตร 20.56 ไร่ ผลตอบแทนที่ได้รับจากการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร คือเงินปันผลและค่าแรงจากกิจกรรม มีรายได้ในภาคเกษตรเฉลี่ย 209,348.50 บาทต่อปี มีรายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 177,113.63 บาทต่อปี

1.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับต้องปรับปรุง จากการศึกษาพบว่า มีอายุเฉลี่ย 56.56 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ จบระดับประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ค่าเฉลี่ยสมาชิกในครัวเรือน 4.48 คน การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ส่วนใหญ่ ไม่ได้เป็น การเป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ ไม่ได้เป็นสมาชิก ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีค่าเฉลี่ย 17.55 ปี แรงงานในครัวเรือน มีค่าเฉลี่ย 2.65 คน มีค่าเฉลี่ยขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตร 16.53 ไร่ ไม่มีผลตอบแทนที่ได้รับจากการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร คือเงินปันผลและค่าแรงจากกิจกรรม มีรายได้ในภาคเกษตร 314,318.18 บาทต่อปี มีรายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 153,181.82 บาทต่อปี

ตอนที่ 2 ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของกลุ่มแม่บ้าน

2.1 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับดี พบว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเข้าใจวัตถุประสงค์ของกลุ่มแม่บ้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ เสริมสร้างความมั่นคงในอาชีพให้สมาชิกมีรายได้ และปรับปรุงความเป็นอยู่ของครอบครัวให้ดีขึ้นช่วยเหลือสมาชิกให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม ดำเนินกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจพอเพียง ไปจนถึงวิสาหกิจชุมชน เป็นแหล่งและถ่ายทอดวิชาความรู้ด้านการเกษตรและเกษตรให้แก่สมาชิก

2.2 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับปานกลาง พบว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเข้าใจวัตถุประสงค์ของกลุ่มแม่บ้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ช่วยเหลือสมาชิกให้สามารถพึ่งพาตนเองได้และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม เสริมสร้างความมั่นคงในอาชีพให้สมาชิกมีรายได้ และปรับปรุงความเป็นอยู่ของครอบครัวให้ดีขึ้น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเข้าใจวัตถุประสงค์ของกลุ่มแม่บ้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ดำเนินกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจพอเพียง ไปจนถึงวิสาหกิจชุมชน เป็นแหล่งและถ่ายทอดวิชาความรู้ด้านการเกษตรและเกษตรให้แก่สมาชิก

2.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับปรับปรุง พบว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเข้าใจวัตถุประสงค์ของกลุ่มแม่บ้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เป็นแหล่งและถ่ายทอดวิชาความรู้ด้านการเกษตรและเกษตรให้แก่สมาชิก ช่วยเหลือสมาชิกให้สามารถพึ่งพาตนเองได้และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม ดำเนินกิจกรรมเชิง

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

เศรษฐกิจพอเพียง ไปจนถึงวิสาหกิจชุมชน เสริมสร้างความมั่นคงในอาชีพให้สมาชิกมีรายได้ และปรับปรุงความเป็นอยู่ของครอบครัวให้ดี

2. การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดระยอง ในการดำเนินกิจกรรม

2.1 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับดี พบว่า การมีส่วนร่วมการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การวางแผนการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร การรวมกิจกรรมของชุมชนที่กลุ่มดำเนินการ การช่วยเหลือสมาชิกกลุ่ม การร่วมติดตามประเมินผล การรวมกิจกรรมของกลุ่ม การจัดหาเงินทุน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมาย การศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

2.2 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับปานกลาง พบว่า การมีส่วนร่วมการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การช่วยเหลือสมาชิกกลุ่ม การวางแผนการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร การจัดหาเงินทุน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมาย การศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร การร่วมติดตามประเมินผล

2.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับต้องปรับปรุง พบว่า การมีส่วนร่วมการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การรวมกิจกรรมของกลุ่ม การรวมกิจกรรมของชุมชนที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรดำเนินการ การกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมาย การจัดหาเงินทุน การช่วยเหลือสมาชิกกลุ่ม การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มฯ การกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมาย การร่วมติดตามประเมินผล

เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับดี ระดับปานกลางและระดับต้องปรับปรุง พบว่าโดยรวมแล้วมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความคิดเห็นของสมาชิกปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

3.1 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับดี พบว่า กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่อง ได้แก่ ให้ผลตอบแทนแก่สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ดำเนินการวางแผนการตลาด/จำหน่าย ดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ดำเนินการวางแผนการแปรรูปผลผลิต มีการสนับสนุนจากชุมชน ดำเนินการวางแผนพัฒนาสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรให้ผลตอบแทนแก่สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตร ดำเนินการวางแผนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ดำเนินการวางแผนการจัดหาเงินทุน ดำเนินการวางแผนการผลิต มีการสนับสนุนจากภาคเอกชน

3.2 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับปานกลาง พบว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานในระดับไม่ต่อเนื่อง ได้แก่ ดำเนินการวางแผนการแปรรูปผลผลิต มีการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตร ดำเนินการวางแผนการตลาด/จำหน่าย ให้ผลตอบแทนแก่สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ดำเนินการวางแผนการผลิต การสนับสนุนจากภาครัฐอื่นๆ มีการสนับสนุนจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อบต. ดำเนินการวางแผนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ดำเนินการวางแผนการจัดหาเงินทุน ดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และไม่ค่อยได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน

3.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับต้องปรับปรุง พบว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานในระดับไม่ต่อเนื่อง ได้แก่ ผลตอบแทนแก่สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ดำเนินการวางแผนการแปรรูป

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ผลผลิต มีการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตร ดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ดำเนินการวางแผนการตลาด/จำหน่าย มีการสนับสนุนจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อบต. ดำเนินการวางแผนการผลิต ดำเนินการวางแผนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การสนับสนุนจากภาครัฐอื่นๆ ดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และไม่คอยได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในด้านดำเนินการวางแผนการผลิต ดำเนินการวางแผนการแปรรูปผลผลิต ดำเนินการวางแผนการตลาด/จำหน่าย ดำเนินการวางแผนการจัดหาเงินทุน ดำเนินการวางแผนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ดำเนินการวางแผนพัฒนาสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรให้ผลตอบแทนแก่สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมี การสนับสนุนจากชุมชน มีการสนับสนุนจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อบต.มีการสนับสนุนจากภาคเอกชน มีการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตรการสนับสนุนจากภาครัฐอื่นๆ การดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับดี ระดับปานกลางและระดับต้องปรับปรุง พบว่าโดยรวมแล้วมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ปัญหาการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

4.1 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับดี พบว่า

1) การดำเนินงานด้านสมาชิกกลุ่มระดับไม่มีปัญหา ได้แก่ มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่ม การเข้าร่วมประชุมประจำเดือน การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม การเข้ารับการฝึกอบรม การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อชุมชน และการร่วมทัศนศึกษาดูงาน สมาชิกให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

2) ด้านคณะกรรมการบริหารกลุ่มฯไม่มีปัญหา ได้แก่ ความไม่ยุติธรรมความ ไม่มีความคิดริเริ่ม ความไม่ซื่อสัตย์สุจริต การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่ม การไม่ติดตามผลงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ความไม่เสถียร คณะกรรมการกลุ่มให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

3) ด้านการบริหารจัดการกลุ่มฯ ไม่มีปัญหา ได้แก่ การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่ม การไม่ปฏิบัติตามแผน การไม่ติดตามผลการปฏิบัติงานฯ การไม่จัดสวัสดิการแก่สมาชิกกลุ่มฯ

4) ด้านการสนับสนุนจากภายนอกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้แก่ การไม่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ไม่มีปัญหาด้านวัสดุ ข้อมูลข่าวสาร ด้านความรู้ การไม่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรท้องถิ่น (อบต.) ไม่มีปัญหา ได้แก่ ด้านการเยี่ยมชม ให้คำแนะนำ ด้านการจัดอบรมให้ความรู้ ด้านงบประมาณ ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร การไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน มีระดับปัญหาลดลงได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการจัดอบรมให้ความรู้ ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร การไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ไม่มีปัญหา ได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการจัดอบรมให้ความรู้ ด้านการเยี่ยมชมให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่

5) ด้านอื่นๆ ระดับไม่มีปัญหา ได้แก่ การไม่มีตลาดจำหน่ายผลผลิต การขาดเงินทุนหมุนเวียน การขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ความไม่ต่อเนื่องในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

4.2 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับปานกลาง พบว่า

1) การดำเนินงานด้านสมาชิกกลุ่มระดับมีปัญหาปานกลาง ได้แก่ การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่ม และระดับมีปัญหาน้อย ได้แก่ การไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม การไม่เข้าร่วมประชุมประจำเดือน การไม่เข้ารับการฝึกอบรม การไม่เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อชุมชน การไม่ร่วมทัศนศึกษาดูงาน

2) ด้านคณะกรรมการบริหารกลุ่มระดับปัญหาน้อย ได้แก่ การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่ม การไม่ติดตามผลงานของกลุ่ม ความไม่มีความคิดริเริ่ม ความไม่เสียสละ ความไม่ยุติธรรม ความไม่ซื่อสัตย์สุจริต

3) ด้านการบริหารจัดการกลุ่มฯ ระดับมีปัญหาปานกลาง ได้แก่ การไม่ปฏิบัติตามแผนฯ การไม่ติดตามผลการปฏิบัติงานฯ และ ระดับมีปัญหาน้อย ได้แก่ การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่ม การไม่จัดสวัสดิการแก่สมาชิกกลุ่มฯ

4) ด้านการสนับสนุนจากภายนอกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้แก่ การไม่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ไม่มีปัญหาด้านวัสดุ ข้อมูลข่าวสาร ด้านความรู้ การไม่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรท้องถิ่น (อบต.) ไม่มีปัญหา ด้านการเชื่อมโยงให้คำแนะนำ ด้านการจัดอบรมให้ความรู้ ด้านงบประมาณ ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร การไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน และมีระดับปัญหาปานกลาง ได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการจัดอบรมให้ความรู้ ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร การไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ระดับไม่มีปัญหา ได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการจัดอบรมให้ความรู้ ด้านการเชื่อมโยงให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ ด้านอื่นๆ ระดับไม่มีปัญหา ได้แก่ การไม่มีตลาดจำหน่ายผลผลิต การขาดเงินทุนหมุนเวียนการขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ความไม่ต่อเนื่องในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

4.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับต้องปรับปรุง พบว่า

1) การดำเนินงานด้านสมาชิกกลุ่มระดับมีปัญหาปานกลาง ได้แก่ การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่ม และ ระดับมีปัญหาน้อย ได้แก่ การไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม การไม่เข้าร่วมประชุมประจำเดือน การไม่เข้ารับการฝึกอบรม การไม่เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อชุมชน การไม่ร่วมทัศนศึกษาดูงาน

2) ด้านคณะกรรมการบริหารกลุ่มฯระดับปัญหาน้อย ได้แก่ การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่ม การไม่ติดตามผลงานของกลุ่ม ความไม่มีความคิดริเริ่ม ความไม่เสียสละ ความไม่ยุติธรรม ความไม่ซื่อสัตย์สุจริต

3) ด้านการบริหารจัดการกลุ่มฯ ระดับมีปัญหาปานกลาง ได้แก่ การไม่ปฏิบัติตามแผนฯ การไม่ติดตามผลการปฏิบัติงานฯ และระดับมีปัญหาน้อย ได้แก่ การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่ม การไม่จัดสวัสดิการแก่สมาชิกกลุ่มฯ

4) ด้านการสนับสนุนจากภายนอกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้แก่ การไม่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ระดับไม่มีปัญหาด้านวัสดุ ข้อมูลข่าวสาร ด้านความรู้ การไม่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรท้องถิ่น (อบต.) ระดับไม่มีปัญหา ได้แก่ ด้านการเชื่อมโยงให้คำแนะนำ ด้านการจัดอบรมให้ความรู้ ด้านงบประมาณ ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร การไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน มีระดับปัญหาปานกลาง ได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการจัดอบรมให้ความรู้ ด้านการให้ข้อมูล การไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ระดับไม่มีปัญหา

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการจัดอบรมให้ความรู้ ด้านการเขียนให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่

5) ด้านอื่นๆ ระดับไม่มีปัญหาได้แก่ การไม่มีตลาดจำหน่ายผลผลิต การขาดเงินทุนหมุนเวียนการขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ความไม่ต่อเนื่องในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

5. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดระยอง

5.1 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับดี มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ด้านสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะดังนี้ ปรับเวลาประชุมให้เหมาะสม เพิ่มกิจกรรมอื่นๆ ที่สนใจ มีการถ่ายทอดความรู้ทุกครั้งหลังการประชุม
- 2) ด้านคณะกรรมการบริหารกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะดังนี้ จัดกระบวนการเรียนรู้แก่คณะกรรมการบริหารกลุ่ม ปรับทัศนคติของคณะกรรมการบริหารกลุ่ม นำคณะกรรมการบริหารกลุ่มทัศนศึกษาดูงานกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ
- 3) ด้านการบริหารการจัดการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะดังนี้จัดสวัสดิการแก่สมาชิก เช่น กองทุนฌาปนกิจ กำหนดแผนการติดตามการดำเนินกิจกรรมปีละ 2 ครั้ง
- 4) ด้านการสนับสนุนจากภายนอกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะดังนี้ ควรมีการส่งเสริมด้านความรู้มากขึ้น เจ้าหน้าที่ควรมีการเยี่ยมและให้คำแนะนำสมาชิกกลุ่ม จัดหางบประมาณสนับสนุนเพิ่มขึ้น

5.2 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับปานกลาง มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ด้านสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะดังนี้ ปรับเวลาประชุมให้เหมาะสม เพิ่มกิจกรรมอื่นๆ ที่สนใจ มีการถ่ายทอดความรู้ทุกครั้งหลังการประชุม
- 2) ด้านคณะกรรมการบริหารกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะดังนี้ จัดกระบวนการเรียนรู้แก่คณะกรรมการบริหารกลุ่ม ปรับทัศนคติของคณะกรรมการบริหารกลุ่ม นำคณะกรรมการบริหารกลุ่มทัศนศึกษาดูงานกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ
- 3) ด้านการบริหารการจัดการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะดังนี้จัดสวัสดิการแก่สมาชิก เช่น กองทุนฌาปนกิจ กำหนดแผนการติดตามการดำเนินกิจกรรมปีละ 2 ครั้ง
- 4) ด้านการสนับสนุนจากภายนอกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะดังนี้ ควรมีการส่งเสริมด้านความรู้มากขึ้น เจ้าหน้าที่ควรมีการเยี่ยมและให้คำแนะนำสมาชิกกลุ่ม จัดหางบประมาณสนับสนุนเพิ่มขึ้น

5.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับต้องปรับปรุง มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ด้านสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะดังนี้ ปรับเวลาประชุมให้เหมาะสม เพิ่มกิจกรรมอื่นๆ ที่สนใจ มีการถ่ายทอดความรู้ทุกครั้งหลังการประชุม
- 2) ด้านคณะกรรมการบริหารกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะดังนี้ จัดกระบวนการเรียนรู้แก่คณะกรรมการบริหารกลุ่ม ปรับทัศนคติของคณะกรรมการบริหารกลุ่ม นำคณะกรรมการบริหารกลุ่มทัศนศึกษาดูงานกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

3) ด้านการบริหารจัดการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะดังนี้ จัดสวัสดิการแก่สมาชิก เช่น กองทุนฌาปนกิจ กำหนดแผนการติดตามการดำเนินกิจกรรมปีละ 2 ครั้ง

4) ด้านการสนับสนุนจากภายนอกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะดังนี้ ควรมีการส่งเสริมด้านความรู้มากขึ้น เจ้าหน้าที่ควรมีการเชื่อมโยงและให้คำแนะนำสมาชิกกลุ่ม จัดหางบประมาณสนับสนุนเพิ่มขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดระยองผู้ความเข้มแข็ง สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดระยองในการดำเนินกิจกรรม ปรากฏว่าเมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับดี ระดับปานกลางและระดับต้องปรับปรุง พบว่าโดยรวมแล้วมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ การศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่ม มีความแตกต่างกันตรงที่ กลุ่มระดับดีและระดับปานกลาง จะมีการศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มในการดำเนินกิจกรรม แต่ละกลุ่มระดับปรับปรุงไม่ได้ดำเนินการศึกษาสภาพปัญหา การวางแผนและการกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายของกลุ่มก็เช่นกัน กลุ่มระดับดีและกลุ่มระดับปานกลาง มีการวางแผนและกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายชัดเจน แต่กลุ่มระดับปรับปรุงไม่ได้มีการวางแผนการดำเนินงานและกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายที่ชัดเจน การจัดหาเงินทุนและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ กลุ่มระดับดีและระดับปานกลางมีการจัดทำโครงการขอรับการสนับสนุนจากท้องถิ่นและส่วนราชการ และได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาพร ศรีวิวัฒน์ (ม.ป.ป.) ได้ศึกษาพบว่า กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนความรู้ วัสดุอุปกรณ์ และเงินทุนมาก ประสบความสำเร็จมากกว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนด้านความรู้ วัสดุอุปกรณ์ และเงินทุนน้อย ในขณะที่กลุ่มระดับปรับปรุง ดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่องจึงไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ส่วนการติดตามประเมินผลก็เช่นกัน กลุ่มระดับดีและระดับปานกลาง มีการประชุมเพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงานที่ต่อเนื่องเป็นประจำ แต่กลุ่มระดับปรับปรุง ไม่มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่ม

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ปรากฏว่าเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ในด้านดำเนินการวางแผนการผลิต ดำเนินการวางแผนการแปรรูปผลผลิต ดำเนินการวางแผนการตลาด/จำหน่าย ดำเนินการวางแผนการจัดหาเงินทุน ดำเนินการวางแผนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ดำเนินการวางแผนพัฒนาสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรให้ผลตอบแทนแก่สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมี การสนับสนุนจากชุมชน มีการสนับสนุนจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อบต.มีการสนับสนุนจากภาคเอกชน มีการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตรการสนับสนุนจากภาครัฐอื่นๆ การดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับดี ระดับปานกลางและระดับต้องปรับปรุง พบว่าโดยรวมแล้วมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งในการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดระยอง พบว่า กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับดี มีการวางแผนการผลิต การแปรรูปผลผลิตเกษตร การวางแผนการตลาด การจำหน่าย วางแผนจัดหาเงินทุนและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ อย่างต่อเนื่อง และให้ผลตอบแทน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่ม และได้รับการสนับสนุนจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ตลอดจนภาครัฐอื่นๆ อย่างสม่ำเสมอ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมระดับปานกลางและระดับปรับปรุง มีการดำเนินงานจากกลุ่ม เช่นการวางแผนการผลิต การวางแผนการแปรรูปผลผลิตการตลาดจำหน่ายและจัดการเงินทุน/วัสดุอุปกรณ์ เป็นครั้งคราว ไม่ต่อเนื่อง ทำให้การให้ผลตอบแทนแก่สมาชิกก็ไม่ต่อเนื่อง ไม่มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่ม และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นครั้งคราว ไม่ต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

- 1) ควรรู้จักตนเองหรือรู้ศักยภาพของกลุ่มว่ามีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับใด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแผนหรือเป้าหมายในการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มให้ดียิ่งขึ้น
- 2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรควรมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบหรือโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน มีการกำหนดแผนการดำเนินงานและปฏิบัติตามได้ มีการจัดการกับทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ อย่างเป็นระบบและสามารถตรวจสอบได้
- 3) ควรมีการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพราะเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จและนำไปสู่การพึ่งตนเองได้

2. หน่วยงานภาคที่เกี่ยวข้อง

- 1) หน่วยงานภาครัฐควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเพื่อแก้ไขปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของกลุ่ม ควรให้ความสำคัญในการเชื่อมโยง มีการอบรมให้ความรู้ทางวิชาการ การสนับสนุนเอกสารวิชาการเพื่อให้ความรู้ ตลอดจนสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม
- 2) สถาบันการเงิน ควรให้การสนับสนุนเงินกู้ยืมอย่างเพียงพอกับสมาชิกกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และออกตรวจเยี่ยมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานภาคีอื่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามผลการดำเนินงานว่ามีความคืบหน้าหรือมีปัญหาเกิดขึ้นหรือไม่ จะได้ร่วมกันแก้ไขและพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

3. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

- 1) ให้คำแนะนำหรือสนับสนุนทักษะความรู้ด้านต่างๆ แก่กลุ่มแม่บ้านในส่วนที่ยังขาดหรือต้องการพัฒนา โดยทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเกิดการพัฒนาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีกิจกรรมคล้ายๆกัน เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นเครือข่ายการผลิตหรือเครือข่ายการตลาด ซึ่งจะเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่จะทำให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเติบโตและสามารถเข้าไปแข่งขันในตลาดธุรกิจขนาดใหญ่ได้ในอนาคต

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

3) ควรพบปะเยี่ยมเยียนและให้คำแนะนำสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ่อยๆ เพื่อพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ยังต้องปรับปรุงให้มีความสามารถยกระดับกลุ่มให้มีศักยภาพดียิ่งขึ้น

4) ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร (ในระดับกลุ่ม) เกี่ยวกับการจัดทำบัญชี กระบวนการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ การวางแผนการพัฒนากลุ่ม เพื่อพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรให้ดียิ่งขึ้น

5) จัดหาแหล่งเงินทุน หรืองบประมาณเพิ่มเติมให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเพื่อนำมาพัฒนาการดำเนินงาน กิจกรรม เช่น พัฒนาสถานที่ผลิต พัฒนาบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาความคาดหวังของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดระยอง เพื่อจะได้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงที่แม่บ้านเกษตรกรต้องการให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุน

2. ศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเพื่อจะได้ทราบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร สามารถส่งเสริม สนับสนุนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในท้องถิ่นตนเองได้ดีหรือไม่เพียงใด

3. ศึกษาการพัฒนาของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดระยองเข้าสู่วิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ทราบว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรใดที่มีความพร้อมมีศักยภาพและมีกิจกรรม มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจพร้อมยกระดับไปสู่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จุฑาพร ศรีวิวัฒน์. (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์). ปัจจัยที่ผลทำให้การดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรประสบความสำเร็จ. รายงานผลการวิจัย แหล่งที่มา : <http://research.doae.go.th/webrrsh/show-rsh>.

สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2558

นิตย์ จันทวิ. (2545). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี (วิทยานิพนธ์

ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

รัตนวรรณ รุณภัย พัฒนา สุขประเสริฐ และอรวรรณ วงษ์วานิช. (2536). ความรู้ ความคิดเห็น และการมีส่วนร่วม

ในการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดลพบุรี รายงานผลการวิจัยภาควิชาการส่งเสริมการเกษตร

และนิเทศการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ละม่อมศิลป์ ผิวพรรณ. (2547). การดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษ รายงานการวิจัย แหล่งที่มา :

<http://research.doae.go.th/webrrsh/show-rsh>. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2558

สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง. (2556). ทะเบียนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดระยอง.

อิสริยา มีสิงห์. (2546). ความต้องการของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น (ออนไลน์) บทคัดย่อ :

<http://research.doae.go.th> สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2558.